

Døgnfluer, *Ephemeroptera*

Små ferskvandsinsekter med store, skinnende klare trekantede forvinger. De hos os almindeligste arter er *Cloeon dipterum* og *Ephemerula vulgaris*.

– Danmarks Dyreverden 2, 9-13.

Døgnflue 1764ff, navnet er konstrueret, det fuldt udviklede insekt lever for nogle arters vedkommende kun fra få timer til nogle døgn; bruges i overført betydning om noget meget kortvarigt (1). *Endagsskræk* 1793 (2), *døgnkrae* 1802, *døgnflager* 1804-38 (3).

PROSA OG POESI

Når man ikke selv har været vidne til disse uhyre floragtige skyer, der som undiner [vandnymfer, kvindelige naturänder] stiger op af de rolige vande for at tumle sig i aftensolens rødmende glans, er det vanskeligt at gøre sig nogen rigtig forestilling både om individernes antal og den forunderlige, næsten åndeagtige måde, hvorpå disse millioner af individer bevæger sig i takt som efter en for vore grove sanser uhørlig musik. Langs med breden ... så det ud, som om det regnede i vandet, skønt der ikke var en sky på himlen ... Hvor mange millioner af disse gådefulde væsener fødes og dør ikke på én nat! *Vilhelm Bergsøe*, 1882 (4).

Dens [egens] tre hundrede og fem og tresindstyve år var som én dag for døgnfluen. *H. C. Andersen* (Det gamle Egetræs sidste Drøm, 1858). Døgnfluen, som hellere end at leve borgerligt en lang sommer vil danse én nat og så dør *Kaj Munk* (5); døgnfluen aner ved en blå violrand · det evige *Thøger Larsen* (6); døgnfluehannen · red glad og tryg · mod dødens mulm på sin mages ryg *Hans Hartvig Seedorff* (7). Elskov er døgnfluens lykke! · den blusser i flammer en stund – · så dør den i hidsgive lyster · i glemslens skindøde blund *Robert Hansen* (8).

Hans Kyrre, Ahasverus og døgnfluen (9); Harald H. Lund, En døgnflue og en evighedsblomst (10).

LITTERATUR: (1) 659 4,531; (2) 903 1,610; (3) 439b 259; 332 64; (4) 50c 1237f; (5) 583b 77; (6) 508d 14; (7) 782c 15; (8) 305 51; (9) 867 39,1922, 288-92; (10) 537d 15f.

Døgnfluernes dansende skyer over sø og mose blev sammenligget med undiners eller nymfers overjordiske dans. Træsnit med titlen »Forlokket« i Illustreret Familie-Journal 26-9-1880.

Guldsmede, *Anisoptera*, *Aeschnidae* Vandnymfer, *Zygoptera*

Velkendte store og slanke insekter med to par klare, netribbede vinger, der hos guldsmedene i hvile holdes vinkelret til kroppen, hos vandnymferne hen over bagkroppen. Henholdsvis ca. 40 og 15 arter i Danmark.

– Danmarks Dyreverden 2, 13ff.

Guldsmed o. 1700ff (1), navnet bruges kun i dansk, er måske oprindelig sjællandsk (»kaldes på Sjælland almindeligt guldsmede« 1763; 2) og sigter til dyrets metallisk gyldne farver og flittige færdens, det har talrige andre »håndværkernavne« i europæiske sprog. I sønderjyske stednavne 1783ff: *Guldsmedeeng* Ø. Løgum s. og *Guldsmedemose* Egtved s. (3).

Vandnymfe 1784ff (4), zoologisk knæsat 1800, nymfe = oldgræsk kvindelig naturgud, betegner nu det næstsidste hudskiftestadium hos insekter med usfuldstændig forvandling.

Fandens ridehest 1763ff; Jylland (5), *fandens ridehoppe* Jylland o. 1880ff (6), *fandens ridemær* (mær = hoppe) Jylland o. 1880 (7); »navnet er sandsynligvis opstået ved den hurtige, stødvise flyven, som er disse dyr egen« (1885; 8).

Vortebider Bornholm 1745 (9) er snarere græshoppe; *øjenstikker* Vendsyssel 1841ff, Læsø (10), børn frygter, den vil stikke øjnene ud på dem; *hveps* (hvevs) SJylland slutn. 1800-t (11), *hængest* SVJylland o. 1880 (12), den lange bagkrop holdes under flugten ofte bøjed ned, også navn til en slags bremse s. 96.

Firvinge Bornholm 1908 (13).

VANDNYMFE: *vandjomfru* 1828 (14), *jomfru* 1800-t (15), *blå jomfru* Salling o. 1880 (16); *sølvsmed* Havbro NJylland o. 1910 (17), NFyn, Langeland, nordlige MSjælland, Falster, Lolland (18) til forskel fra guldsmed; *blåsmed* Fyn, NSjælland, Falster o. 1850, Bornholm (19).

LITTERATUR: (1) 579 G314; 332 63f; (2) 98 689; (3) 156 6,74,141f; (4) 659 26, 442; (5) 693b 1,690; 769 52 (ØJyll.); 794 1,1885,95 og 3, 48; 212c 1,268; 296f 139; (6) 436 184; 296f 139; 795 137; 423 (Vejleegnen); (7) 794 3, 96 og 12, 135 (Salling, Sir); (8) 794 3, 144; (9) 85 35, 1957,105; (10) 579 671; 794 5,1887,110; 212c 3,1170; 212d 2,345; (11) 794 3,1885,95 (Sir) og 5,107 (Fredericia); 212c 1, 616; (12) 212c 1,732 (Darum); (13) 203 70; (14) 204 453; (15) 659 9,813; (16) 794 3,